15 vuotta suomalaisia hoitosuosituksia:

Käypää hoitoa – potilaan parhaaksi

Käypä hoito 15 v
Terveydenhuollon tueksi – potilaan parhaaksi.

Suomalainen Lääkäriseura Duodecim ja erikoislääkäri-yhdistykset ovat viidentoista vuoden ajan tuottaneet yhdessä Käypä hoito -suosituksia tärkeimmistä suomalaisten terveyteen vaikuttavista kansansairauksista ja niiden ehkäisystä, hoidosta ja kuntoutuksesta. Tähän mennessä on valmistunut 96 tuoreimpaan tutkimustietoon perustuvaa hoitosuositusta.

Tavoitteena tasalaatuinen hoito

Käypä hoito -suositukset linjaavat suomalaisten terveydenhuollon ammattilaisten työtä. Hoitosuosituksilla halutaan turvata ajantasaisen lääketieteellisen hoidon saanti koko Suomessa. Samalla suositukset ja niiden pohjalta tuotetut erilliset potilasversiot tarjoavat tietoa paitsi sairauksien hoidosta myös terveyden edistämisestä ja sairauksien ehkäisystä.
Osa suosituksista käsittelee yksittäisiä, suurten väestöryhmien sairastamia sairauksia tai oireyhtymiä kuten diabetesta, kohonnutta verenpainetta, veren kohonneita rasva-arvoja, depressiota, alaselkäsairauksia, aivoinfarktia tai migreeniä. Viime aikoina mukaan on tullut myös laajemmin terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä, kuten liikuntaa, tupakointia, päihteiden käyttöä tai vaikkapa leikkaukseen valmistautumista käsitteleviä suosituksia. Monien suomalaisten kansanterveyttä heikentävien sairauksien hoitoon voidaan tarvita useita Käypä hoito -suosituksia.
Kaikki suositukset potilasversioineen ovat maksutta saatavilla Internetistä. Käypä hoito -potilasversioiden kautta halutaan tarjota suomalaisille luotettavaa tietoa myös sairauksien ehkäisystä, hoidosta ja kuntoutuksesta. Suositustiedolla halutaan näin tukea myös ihmisten omia mahdollisuuksia vaikuttaa terveyteensä.
Suositustyötä on rahoittanut pääosin Raha-automaattiyhdistys.

Laaja taustatuki

Käypä hoito -työtä johtaa johtoryhmä, jossa ovat edustettuina sekä suositusten käyttäjät että niiden laatijat. Tällä hetkellä johtoryhmän puheenjohtajana toimii Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin johtajaylilääkäri **Jorma Penttinen**. Suosituksia laativat työryhmät, joiden jäseniksi Duodecim-seura, Käyvän hoidon johtoryhmä ja erikoislääkäriyhdistykset etsivät alan ansioituneita asiantuntijoita eri terveydenhuollon toimijoista. Suurin osa on lääkäreitä, mutta muitakin ammattiryhmiä pyritään saamaan mukaan suositustyöhön, jotta suosituksista saataisiin mahdollisimman monipuolisesti suomalaista terveydenhoitoa hyödyttäviä.

Valmistuneet suositukset 2009

Uudet suositukset

Aikuisten akuutin munuaisvaurion (AKI) ehkäisy ja hoito

Atooppisen ekseeman diagnostiikka ja hoito

Diabeetikon jalkaongelmat

Karieksen hallinta

Traumaperäiset stressireaktiot ja -häiriöt

Päivitykset

Depressio

Diabetes

Dyslipidemiat

Kortikosteroidihoito ennenaikaisen synnytyksen uhatessa

Lasten ja nuorten syömishäiriöt

Lasten ruoka-allergia

Nivelreuma

Sepelvaltimotautikohtaus: epästabiili angina pectoris ja sydäninfarkti ilman ST-nousuja – vaaran arviointi ja hoito

Sydäninfarktin diagnostiikka

Tulehduskipulääkkeiden turvallinen käyttö

Vuosien kuluessa Käypä hoito -työryhmiin on osallistunut noin 700 vapaaehtoista lääketieteen ja terveydenhuollon ammattilaista. Työryhmissä Käyvän hoidon menetelmäasiantuntijoina toimivat Käypä hoito -toimittajat, tällä hetkellä 13 osa-aikaista lääkäritoimittajaa.

Suomalaisen terveydenhuollon perusteet

Käypä hoito -suositukset ohjaavat monin tavoin myös suomalaista terveydenhuoltoa.
Niitä on käytetty pohjana Kansallisen terveyshankkeen työryhmissä rakennettaessa muun muassa kiireettömän hoidon kriteerejä, hoitotakuuta ja jonojen hallintaa. Sairaanhoitopiireissä niitä on käytetty alueellisten hoitoketjujen laatimisessa ja terveyskeskuksissa talon hoitokäytäntöjen pohjana.

> Suosituksilla on oma paikkansa terveydenhuollon ammattilaisten päätöksenteon tukena. Suositukset eivät ole keitto- tai lakikirjoja eivätkä ne suoraan kerro kuinka lääkärin on juuri tämän potilaan kohdalla toimittava, mutta ne tarjoavat hoitopäätöksiä tekeville heidän tarvitsemansa perustiedot. Jokaisen lääkärin olisi hyvä tuntea Käypä hoito -suositusten sisältö ja hyödynnettävä niitä yksittäisten potilaiden kohdalla – tarvittaessa perustelemalla miksi hän on näistä linjauksista juuri tämän potilaan kohdalla poikennut, selvittää Käypä hoito -päätoimittaja **Eeva Ketola**.

Päivitykset pitävät hoitosuositukset ajan tasalla

Käypä hoito -suositukset ovat näyttöön perustuvaa lääketiedettä eli ne pohjaavat alansa parhaimpaan ja uusimpaan, kriittisesti analysoituun tutkimukseen. Käypä hoito -työn painopiste on siirtynyt olemassa olevien suositusten päivitykseen. Suosituksia laatineet työryhmät pitävät huolta siitä, että suositusten linjaus pysyy uusimpien tutkimustulosten tasalla. Jokainen suositus pyritään päivittämään määräajoin – noin kolmen vuoden välein tai nopeamminkin – jos maailmalta saadaan tietoa tarpeesta uudistaa suosituksen diagnostiikka- tai hoitolinjauksia. Suositustemme ajantasaisuutta tukee julkaiseminen verkossa, sieltä uusin versio on aina luettavissa, tiivistää Käypä hoito -päätoimittaja Eeva Ketola.

Vuonna 2009 on päivitetty mm. tulehduskipulääkkeiden käyttöä, dyslipidemian eli veren poikkeavien rasva-arvojen hoitoa, sepelvaltimotautikohtauksen hoitoa, sydäninfarktin diagnostiikkaa, ennenaikaisen synnytyksen hoitoa ja lasten ruoka-allergioita sekä lasten ja nuorten syömishäiriöitä koskevia Käypä hoito -suosituksia.

Luotettava terveystieto maksutta kaikkien saatavilla

Tällä hetkellä valmiina on 96 suositusta, työn alla kahdeksan uutta, ja kaksi aihetta odottaa toteutusta. Päivitettävänä on 30 suositusta. Suositusten avauskerrat ovat kasvaneet vauhdilla: keväällä 2009 koko suosituksia avattiin Käyvän hoidon verkkosivuilta 634 656 kertaa ja potilasversioita yli puoli miljoonaa (528 275) kertaa.
Käypä hoito -suositukset ja niiden oheistuotteet (potilasversiot, tiivistelmät, verkkokurssit ja muut oppimateriaalit sekä lehdistötiedotteet) ovat terveydenhuollon ammattilaisten käytössä kaikille avoimilla verkkosivuilla osoitteessa www.kaypahoito.fi sekä Duodecimin Terveysportin kautta. Osoitteesta www.kaypahoito.fi/ potilas löytyvät suositusten pohjalta laaditut potilasversiot, joita voi lukea maksutta myös osoitteesta www.terveyskirjasto.fi.

Tietoisku: Diabeteksen hoito ja liitännäissairaudet ohjeistettu kattavasti ja ajantasaisesti

Diabetesta sairastaa yli puoli miljoonaa suomalaista. Tästä syystä diabetestä on käsitelty useissa eri Käypä hoito -suosituksissa perustaudin ehkäisystä diabetesta sairastavan henkilön lisä-sairauksien ehkäisyyn. Vuonna 2007 valmistunutta diabetessuositusta on juuri päivitetty jo toisen kerran uusimman tutkimustiedon tasalle.

Diabeteksesta ovat lisäksi valmistuneet diabeettisen retinopatian ja nefropatian (diabetekseen liittyvien silmä- ja munuaisongelmien), raskausdiabeteksen ja viimeisimpänä diabeetikoiden jalkaongelmien hoitoa käsittelevät suositukset.

Tuore diabeteksen erityisongelmia käsittelevä suositus painottaa muun muassa sitä, että diabee-tikoiden jalkojen huolellinen hoito ehkäisee vakavien jalkahaavojen syntyä. Puolet Suomessa tehtävistä alaraaja-amputaatioista tehdään jalkahaavoista kärsiville diabeetikoille. Puolet näistä amputaatioista voitaisiin ehkäistä hyvällä jalkojen hoidolla ja hoitamalla varhain syntyneet jalkaon-gelmat kuntoon. Diabetesta sairastavan oma panos ja myös hänen läheistensä tietoisuus näistä asioista ovat näin olennaisen tärkeitä. He saavat ajantasaista tietoa potilasversioista.

Kuva: Mauri Helenius

Tämän artikkelin Käyvän hoidon toiminnasta on kirjoittanut lääketieteen toimittaja ja tiedottaja Tuula Vainikainen, joka on tiedottanut valmistuneista Käypä hoito -suosituksista vuodesta 2001 alkaen.

Tuula työskentelee Raisiossa, saat yhteyden häneen joko sähköpostilla: etunimi.sukunimi@duodecim.fi tai puhelimitse 045 671 9558.

Käypä hoito 15 v
Terveydenhuollon tueksi
– potilaan parhaaksi.